

21 apr 1907 Eerste uitvoering van *Mignon* en *Der König in Thule* door Pauline de Haan-Manifarges met het Concertgebouw-Orkest onder leiding van Willem Mengelberg, die voorts de ouverture *Alceste* van Gluck, de *Unvollendete* van Schubert en *Tod und Verklärung* van Richard Strauss dirigeert. Als laatste nummer voor de pauze wordt de *Hymne an die Nacht* voor alt en orkest door Diepenbrock gedirigeerd. In het programma is de volgende ongesigioneerde, vermoedelijk door Diepenbrock geschreven toelichting tot de twee ballades van Goethe opgenomen:

De beide ballades van Goethe werden door Diepenbrock vele jaren geleden gecomponeerd (*Mignon* in 1884, *Der König in Thule* in 1886), en verschenen in druk bij Steyl und Thomas te Frankfurt a/M. voor zang met pianobegeleiding en werden op verzoek van Mevrouw de Haan-Manifarges onlangs door den componist geïnstrumenteerd voor klein orkest (No. 1 zonder fluiten en contrabassen, van het koper alleen de hoorns, No. 2 eveneens zonder fluiten, maar met Contrabassen, Bazuinen, 1 Solotrompet en Pauken). — [...] Het hoofdmotief der 2e ballade is de phrase die bij den aanvang door een Soloalt wordt geëxposeerd. Het is een “herinneringsmotief” dat thematisch bewerkt wordt, tot zijn hoogste ontwikkeling geraakt in het tusschenspel tusschen het laatste en voorlaatste couplet, en in zijn eersten vorm weer terugkeert na de woorden: “tief ins Meer.” Het drukt de zielstoestand van den ouden koning uit: “gar treu bis an das Grab”. — De zangpartij gaat uit van den eenvoudigen verhalenden toon van het “Volkslied”, verheft zich tegelijk met de begeleiding tot sterkere dramatische accenten, en keert aan het eind weer tot den verhalenden toon terug. — Beide liederen worden heden voor het eerst in het publiek uitgevoerd.

Algemeen Handelsblad (S.Z. [= W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 22 april 1907:

Wilt gij 't gelooven, lezer, dat zij, voor wie het luisteren naar muziek “métier” werd, ook de oogenblikken kennen waarin zij muziek *niet* hooren kunnen, omdat hun gemoed vol is en hun geest geen afleiding begeert? [...] Waarom klonk de anders zoo bekorende welluidendheid van Schubert's Onvoltooide Symphonie mij lang, gelijk lang was dat aanhouden van de *D* vóór de toch zoo behaaglijk aandoende wending naar *G*-dur; lang eveneens de droomerige stemming in het Andante? Was ik minder gevoelig voor de fijne romantiek van Schubert? Minder ontvankelijk ook voor Goethe's poëtische balladen *Mignon* en *Der König von Thule*, al moest ik Diepenbrock's orkestrale zetting en den nobelen zang van mevrouw De Haan-Manifarges bewonderen? [...] Niets echter was gisteren in schoonheid te vergelijken met de *Hymne an die Nacht* (“Muss immer der Morgen wiederkommen”) van Novalis-Diepenbrock, die de alt-zangeres en het orkest (ditmaal door Fiedler aangevoerd) onder de hoog te prijzen leiding van den componist gezongen hebben, ontroerend door het diep-innerlijke en verhevene der prachtig melodische sonoriteit!

Het Nieuws van den Dag (niet gesigioneerd), 23 april 1907:

In de matinée van het Concertgebouw heeft gisteren Mevrouw De Haan-Manifarges liederen van Diepenbrock gezongen met een gevoel en eene uitdrukking welke grooten indruk maakten op de hoorders. Met buitengewone warmte werd zij herhaaldelijk toegejuicht. — Het orkest eindigde de matinée met een waarlijk onnavolgbare uitvoering van *Tod und Verklärung*, het werk waarmede Strauss zal blijven leven al mocht al het andere vergaan.

De Tijd (L. [= F.M. Lurasco]), 22 april 1907:

Gistermiddag weder een solist, mevr. Pauline de Haan-Manifarges. Zij vertolkte een drietal werken van Alphons Diepenbrock, *Hymne an die Nacht* (“Muss immer der Morgen wiederkommen”) van Novalis, een paar maanden geleden ook door haar in 't Concertgebouw gezongen, en twee ballades van Goethe, *Mignon* en *Es war ein König in Thule*, dit daterend van 1886, dat van 1884, dus betrekkelijk jeugdwerken van Diepenbrock. Wel valt er eenig onderscheid te bespeuren tusschen deze werkjes en zijn latere, maar duidelijk is toch in de ballades het karakteristieke van zijn toonzetten te erkennen, waaruit blijkt, dat hij toen reeds de voet had gezet op het pad, dat nu door hem wordt betreden. — *Mignon* (“Kennst du das Land?”) is recitativisch behandeld, de andere ballade meer strofisch, met een sprekend motief in den aanvang. — Mevrouw De Haan oogstte veel bijval in met haar voordracht, 't Waren dan ook alle werkjes met sombere, klagende hoofdexpressie en ik zeide het deze week nog – het sombere, klagende is het “fort” van Mevr. de Haan. Dit nam niet weg, dat zij weder eenige zondetjes beging tegen de goede zangkunst. Doch daarover sprak ik onlangs, dus thans er maar over gezwegen. — De heer Diepenbrock dirigeerde de “Hymne”. Ook hem gewerd flink applaus.

3 nov 1907   Uitvoering van *Der König in Thule* en *Recueillement* in het Théâtre du Châtelet door Jan Reder met het Orchestre Colonne onder leiding van Willem Mengelberg. Vooraf gaat de ouverture *Coriolan* van Beethoven, erna de *Symphonie pathétique* van Tsjaikovski; na de pauze *Ein Heldenleben* van Richard Strauss. In het programma is voorafgaand aan de zangteksten (Goethes ballade in de vertaling van Gérard de Nerval) een toelichting afgedrukt:

Les deux mélodies qui figurent au programme de ce jour ont pour auteur M. A. Diepenbrock, compositeur hollandais, dont le nom paraît pour la première fois sur le programme d'un grand concert à Paris, mais qui, dans son pays, jouit d'une grande notoriété. Il appartient à la jeune école néerlandaise, dont il est un des plus brillants représentants, et il a déjà composé de grandes oeuvres pour chœur et orchestre, dont plusieurs jouissent, en Hollande, d'une véritable popularité.

Le Figaro (Robert Brussel), 4 novembre 1907:

M. Mengelberg, à qui d'ailleurs *la Vie d'un Héros* est dédiée, possède ces mêmes qualités, avec l'autorité chaleureuse, l'élasticité et l'éloquence irrésistible du geste. Il a été longuement applaudi et a fait applaudir deux mélodies d'un de ses compatriotes, M. Diepenbrock, *le Roi de Thulé* et *Recueillement*, chantées par M. Jan Reder, avec un art infini et dont on a goûté, dans la première surtout, l'inspiration émue et l'expression raffinée.

Le Matin (Alfred Bruneau), 4 novembre 1907:

M. Mengelberg a d'abord conduit avec une force, une sûreté mêlées à quelque sécheresse, à quelque froideur, l'ouverture de *Coriolan*, de Beethoven. Une telle page suffit à un capellmeister pour s'imposer et cela n'a point manqué d'arriver. Ensuite, il a fait chanter à M. Jan Reder deux mélodies assez rébarbatives, confuses et brumeuses, de M. Diepenbrock, compositeur néerlandais. On les a courtoisement accueillies.

Echo de Paris (Arthur Coquard), 4 novembre 1907:

Après la sublime ouverture de *Coriolan*, nous avons entendu deux mélodies d'un jeune compositeur néerlandais, M. Diepenbrock, que je ne saurais juger sur de si courtes pièces: une ballade du *Roi de Thulé*, à laquelle j'aurais voulu plus de naïveté, et *Recueillement*, sur des vers de Baudelaire, mélodie cherchée à l'excès, mais non sans mérite orchestral. Les deux tercets qui terminent le sonnet, – car “c'est un sonnet”, – sont enveleppés de sonorités absolument délicieuses. M. Jan Reder a dit ces deux pages avec beaucoup de sentiment.”

L'Action française (Charles Bret), 4 novembre 1907:

Autrement intéressantes sont les mélodies du compositeur hollandais Diepenbrock, si adroitement présentées par M. Jean Reder et galamment choisies parmi celles dont les paroles ont été empruntées à des poètes français, Baudelaire et Gérard de Nerval; M. Diepenbrock est un musicien aux idées claires dont M. Mengelberg nous fera entendre, avec les siennes, quelques oeuvres plus importantes, lorsqu' il re— viendra parmi nous.

L'Ouvreuse du Cirque d'Eté (“Willy” = Henri Gauthiers-Villars), 4 novembre 1907:

“En pour”, comme dit Claudine, il n'est que juste d'accueillir avec bienveillance les deux mélodies de son compatriote Diepenbrock. *Le Roi de Thulé*, chanté en allemand par M. Jan Reder, *n'ajoutera rien* à la gloire de Goethe; c'est gentil, c'est mélancolique, il y a de l'alto (moins que dans celui de Berlioz, Dieu merci!), mais ça ne casse rien. Mme Colonne a déclaré: “C'est poétique”. Et vous pensez bien que, modeste ouvreuse, je n'aurai pas le culot de combattre l'opinion émise par la dame au patron de la boîte où que je travaille!... Quant à *Recueillement*, d'après Baudelaire, celui de M. Diepenbrock m'a donné envie de relire la chatoyante transcription de Debussy... Oserai-je dire que, sans nulle addition de doubles-croches, je préfère encore la musique de Berthe Bady, cette voix veloutée et profonde? Evidemment, le sujet de la reine Wilhelmine a d'ingénieuses trouvailles instrumentales, des recherches, tout au moins: son “Regret souriant” surgit du fond de l'orchestre, étouffé (je ne dis pas “étouffé”) de clarinette basse; le sifflement d'un curieux piccolo s'enlace à la voix méprisant “la fête servile”, mais pourquoi répéter des mots? Un vers de Baudelaire, c'est intangible, ou ça devrait l'être. En tous cas, on a très courtoisement applaudi l'auteur étranger et son excellent interprète, que M. Willem Mengelberg a gratifié d'une poignée de mains reconnaissante.

Le Monde musical (A. Mangeot), 4 novembre 1907:

M. Mengelberg nous donna un très court aperçu de l'école musicale hollandaise en nous faisant entendre deux mélodies orchestrées de Diepenbrock: *La Chanson du Roi de Thulé* et *Recueillement*. La première ne peut s'entendre sans provoquer des comparaisons faites avec des pages trop illustres pour qu'elle n'ait pas à en souffrir. La seconde est bien dans le sentiment de la poésie de Baudelaire, avec de jolies sonorités et un harmonieux décor. Le chant est franc, sans banalité comme sans recherche outrée; malheureusement pourquoi violer la ponctuation d'une manière aussi flagrante, dans les deux vers que voici: “Ma douleur, donne-moi la main, viens par ici.” (Fin de strophe.) “Loin d'eux, vois se pencher les défuntes années Sur les balcons du ciel” etc. La phrase musicale de M. Diepenbrock fait chanter: “... viens par ici loin d'eux.” en liant *ici* et *loin* et en mettant un long silence après *eux*. C'est un contre-sens. — Ces deux oeuvres fort honorables furent admirablement mises en valeur par Jean Reder, l'un de nos meilleurs barytons de concert.

Algemeen Handelsblad (niet gesigneerd), 4 november 1907:

Minder gelukkig dan onze groote dirigent was de zanger Jan Reder, in Holland niet zoo bekend als hier in Parijs, waar hij een grooten roep als concertzanger geniet. Misschien was ook de keus van zijn liederen, *Der König in Thule* en Baudclaire's *Recueillement*, beide getoonzet door Alphons Diepenbrock, voor *dit* publiek minder gelukkig. Het succes dat hij oogstte was in verband daarmee slechts matig. Wat mij als Hollander vooral hinderde – wij Hollanders toch hebben den naam van nogal polyglottisch te zijn aangelegd – was des zangers zeer onvoldoende uitspraak van het Duitsch in zijn eerste lied.

Nieuwe Rotterdamsche Courant (niet gesigneerd), 4 november 1907:

Het concert was begonnen met de ouverture van *Coriolanus*. Daarna had de heer Jan Reder met warme aangename stem, met volmaakte kunst, twee zeer schoone, diep bekorende composities van Diepenbrock gezongen: *Der König in Thule* en *Recueillement*. Deze beide kleine composities zijn werkelijk bijzonder mooi, ontroerend en pittoresk. De zang en het accompagnement vormen zich rond den tekst, breiden haar uit en doen er alle schoonheid van uit komen. — Nederland heeft alle reden om trotsch te zijn over de wijze waarop het hedenmiddag vertegenwoordigd was op het concert Colonne.

Die Musik (Felix Vogt), januari 1907:

Unglücklich war Mengelberg bloss mit der Einführung von zwei orchestrierten Melodieën seines Landmannes *Diepenbrock*, denn dieser hat dem *König von Thule* keine neue Seite abgewonnen, und *Recueillement* von Baudelaire hat Debussy vor ihm kongenialer in Töne gesetzt.

26 jun 1910   Uitvoering van *Der König in Thule* en *Mignon* in het Concertgebouw te 's-Hertogenbosch door Anke Schierbeek met begeleiding van de Arnhemsche Orchestervereeniging en het Stedelijk Muziekcorps onder leiding van M.J. Ogier, tijdens het driedaags muziekfeest ter gelegenheid van de 35^e jaarvergadering van de Nederlandsche Toonkunstenaars-Vereeniging. Op het programma staan voorts werken van Carl Smulders (*Ymnis et Numaine*), S. van Groningen, A.H. Amory, L.F. Brandts Buys, Kor Kuiler, C. Dopper en Joh. Wagenaar (ouverture *De getemde feeks*).

Caecilia ([H.W.] de R.[onde]), juli 1910:

Twee liederen met orkestbegeleiding van Alphons Diepenbrock (Amsterdam), *Der König in Thule* en *Mignon*, beide met de teksten van Goethe, schonken beter dan den avond tevoren gelegenheid, de stemkwaliteit, de zangkunst en het voordracht-talent van Anke Schierbeek te taxeeren. Het mooie, hoewel in enkele tonen eenigszins vlakke altgeluid, dat vaardig naar de intenties van de zangeres zich plooit, bracht in den van innig sentiment vol-zwoelen klank dezer diep gestemde liederen het als noodzakelijk gevoeld exotisch coloriet voldoende krachtig aan. Niet immer echter in ongerepte zuiverheid.